

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
nyvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150

Félévre — — — 600

Negyedévre — — 320

Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—

Egyes szám — — 3—

1927 május 16 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 108 szám

5687 Ijjár 14

ELECTRICA

villamossági vállalat,

P. Unirei (Fötér) 28.

Villamossági és rádió-

cikkek nagy választék-

ban. Vállal: villamos

szerelei munkákat,

motorjavítását és

accumulator töltést

A joachimstahli találkozó

A joachimstahli kisantant-konferencia, minden tünettel jelleme mellett is, csöndben és az érdeklődésnek csak igen kis hullámaint verve fel, kezdte meg tanácskozásait. Ami a kisantant jelenlegi tanácskozásában novum és érdekesség van — az tulajdonképpen a kisantant problémáinak legsebezhetőbb és legégetőbb része: az olasz és a magyar kérdés, főleg pedig az olasz. A rövid jelentésekből is kiviláglik, hogy a három tagállam nem tudott egységes álláspontot jutni az olasz kérdésben, ami bizony egyáltalán nem csodálatos. Nem csodálatos, mert Olaszországgal szemben mindhárom állam érdeke más és más. Románia a beszarabiai ratifikációval kapcsolatban lekötötte magát az olasz Balkán-törékvécek támogatása mellé, sőt arra kötelezte magát — a hírek szerint — hogy semleges marad egy jugoszláv-olasz háború esetén. Jugoszlávia ezzel szemben, mely pedig leghangosabb a kisantant intakttságának hangsúlyozásában, kimondottan olaszellenes politikát folytat, amely csak nemrégiben is komoly háborús konfliktussal fenyegetett. Csehszlovákia sem szívesen látja Olaszország balkáni befolyásának megerősödését, főleg azért nem, mert szláv szövetségéhez nemcsak érzelmi, hanem egyéb aspirációk is, (tengeri korridor Jugoszlávián át) fűzik.

Ha mindezek ellenére a joachimstahli konferencián mégis megállapították a kisantant államainak összetartozandóságát, úgy ez legfeljebb Magyarországra vonatkoztatva áll, amelynek megerősödése egyidőre egységbe tudja kövacsolni a legdivergensebb érdekeket is. Am ez a Magyarország ellen irányuló egység, ma már egészen más színezetű, mint akárcsak tavaly is volt. A status quo megvédésének hangsúlyába egy új hangsúly keveredett: a Magyarországgal való gazdasági együttműködés szükségességének hangoztatása, mely mögött nemcsak a Duna-medence népei egymásrataltságnak elismerése húzódik meg, hanem ugyancsak az Olaszországtól való félelem, melynek kormányra feltűnő és elgondolkodtató módon fogadta szövetségességé a kis országot, komoly gazdasági előnyöket juttatva neki.

Amikor tehát a kisantant Magyarországhoz gazdasági vonatkozásokon keresztül közeledik, tudatosan, vagy öntudatlanul az olasz befolyást akarja gyöngíteni, vagy legalább is azt szeretné, hogy Magyarországot nyílt állásfoglalásra kényszerítse.

Ez, a Magyarországgal szembeni álláspont revíziója és enyhülése az egyetlen pozitív eredmény, amelyre a joachimstahli konferencia,

mint eredményre rámutathat. A többi pontok feletti vita merőben akadémikus jellegű volt, vagy lehetett csak, diplomáciai műfogások szavakban való lerögzítése, melyeknek az volt a céljuk, hogy elleplezzék a kínos valóságot, kínos problémákat, melyekről nem beszélni éppen

a kisantant megmaradásának érdekében való volt. És bizonyos, hogyha a joachimstahli konferencián résztvevő államférfiak a legszebb udvariassági formák között is válnak el egymástól, az egyes államférfiak a lelkiük mélyén súlyos gondokkal távoztak el a találkozóról.

A regátban ismét beköszöntött a tél

Azугában és Buseniben fiz centiméter magas a hó. Németországban és Itáliában is nagy fagyok voltak

(Cluj-Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ország több részéből az utolsó három napon nagy havazásról jönnek jelentések. Busteniben és Azuga környékén órákig tartó havazások voltak, úgy, hogy a hóréteg tíz centiméternél is magasabban állott, Buhusiban szintén nagy havazás volt, a város és a környező hegyek egészen téli képet nyújtanak. Sokhelyütt, ahol nem is havazott, olyan hidegek voltak, hogy a gyümölcsösök és a vetemények teljesen elpusztultak.

Erdély számos helyéről hasonló jelentéseket hoz a táviró. Az elmúlt éjjel fagy és rövid hóesés volt és szombaton délelőtt néhány percig Kolozsváron is erős vihar közepette hódara esett. Mindenfelől jelentős károkról számolnak be.

Berlinből érkezett hírek szerint Németország több magasabban fekvő vidékén óriási havazások voltak, ugyancsak Itáliában is, ahonnan a külföldi turisták tömegesen sietnek vissza hazájukba.

A kisantant külügyminiszterei hivatalosan cáfolják, hogy vége a kisantant missziójának

Tüntetés-jellege van a joachimstahli konferenciának. Az olasz kérdésben aligha lehetséges a megegyezés

Prága, május 14. A kisantant-konferencia második napjának tanácskozásairól a konferencián résztvevő külügyminiszterek ma közös kommuniké adtak ki, melynek szövege a következő: A három külügyminiszter a május 14-én 9 és 12 óra között megtartott ülésén vizsgálat tárgyává tette az általános helyzetet és utána az egyes országokat külön érdeklő részletkérdések megvitatásába kezdett. Az összes problémák és kérdések feletti vita az őszinte barátság légkörében zajlott le. A három miniszter elégtétellel konstatacióval, hogy tévedésen alapszik minden olyan hír, amely csoportosulásuk nemzetközi politikai missziójának végét jelentené. A kisantant évek hosszú sora alatt sikerrel töltötte be a nemzetközi politikai hivatását az általános béke fenntartása érdekében. Ennek a legnehezebb körülmények között is bizonyítékait adta. A kisantant három tagjának közös érdekeire támaszkodik és célja, hogy tiszteletben tartsák a szerződéseket, a nemzetközi megegyezéseket és a statu quo fenntartását. A három állam feladatának tekinti, hogy loyálisan együttműködjön szomszédjaival a politikai konszolidáció tekintetében. A legközelebbi ülés vasárnap reggel lesz és a kisantant három államának különleges kérdéseivel foglalkozik.

(Prága, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A joachimstahli kisantant-konferencia részéről kiadott kommuniké a legkülönbözőbb magyar rázatokra ad alkalmat. Az egyik verzió szerint Marinkovics és Benes megállapodtak abban, hogy a konferenciának meghatározottabb tüntetés jelleget adják és ezáltal a kisantant egységét demonstrálják.

Valószínűnek tartják, hogy az olasz kérdésben az egyes államok képviselői nem tudnak közös megállapodásra jutni. A ma reggeli ülés egyébként reggel kilenc órakor kezdődött, miután be akarják fejezni a tanácskozásokat.

Páris, május 14. A „Journal des Debates“, a kisantant-konferenciáról írva, hangsúlyozza, hogy a kisantant nem viselkedik ellenséges érzülettel Magyarországgal szemben, amely állammal Jugoszlávia a közeledés politikáját akarja gyakorolni. A francia sajtó egyrésze arra mutat rá, hogy a kisantant megalakulásakor nem számolt azzal, hogy Itália a Balkánon előre fog törni. A lap szerint Mussolini a Beszarabiára vonatkozó ratifikáció ellenében Románia semlegeségi nyilatkozatát kapta, mely kötelezte magát arra, hogy egy jugoszláv-olasz háború esetére semleges marad.

Prága, május 14. A joachimstahli kisantant-konferenciával kapcsolatban a „Bohemia“ című prágai lap cikket közöl, amely arról az értesítéstől számol be, hogy a jövőben a kisantant gazdasági feladatokat is céljai közé akar iktatni. Erre vonatkozólag azonban a kisantant államférfiai még nincsenek azzal tisztában, hogy milyen utakat kövessenek. Egy bizonyos azonban, hogy a lejáratban lévő jugoszláv-cseh szerződést újabb öt évre meghosszabbítják.

Prága, május 14. A joachimstahli kisantant-konferencián ma folytatták a tanácskozásokat, amelyeken legfőképpen arról esett szó, hogyan vonhatnák be Magyarországot a kisantanttal való gazdasági együttműködésbe. A mai tanácskozásokon megvitatják azokat a módokat is, hogy arra az esetre, ha Magyarország elutasítaná ajánlatukat, milyen magatartást tanúsítsanak. A tanácskozásokkal kapcsolatban az a hír szivárgott ki, hogy

a kisantant-konferencián a magyar király-kérdést levették a napirendről,

azért, mert Bethlen miniszterelnök többször hangoztatta, hogy a király-kérdés Magyarországon nem aktuális.

A konferencia alkalmával összegyűlt újságírók között

leginkább a Magyarország felé való közeledésről esik szó.

A konferencián résztvevő három külügyminiszter felesége ma délután meglátogatta a Marienbadban üülő jugoszláv királynét. Este a miniszterek még rövid tanácskozást tartanak, amely után a cseh kormány ünnepi lakomát rendez a konferencián résztvevő államférfiak tiszteletére.

Lilian Gish hétfőtől a Magyar Színházban

A sékelért dolgozik Niszan és Ijjár hónapjaiban minden cionista.

HUSZADIKSZÁZAD

AMERIKA ALLANDÓAN AKTUÁLIS: tervei, élete, műhelyei ugyanúgy, mint emberei, akik betöltik a föld Amerika nevű részét. Benjamin De Caneres amerikai publicista az „American Mercury” című revűben amerikai portrékat tesz közzé. Sohasem érdekeltlen az, amit jöszemű európaiak az amerikaiakról írnak, vagy mondanak. A legjellemzőbb s a legtalálhatóbb megfigyeléseket azonban eddig még amerikaiak tették. B. De Caneres portréoroszatában azokat a férfiakat sorolja csak fel, akik önmagukban, egységyedül az amerikai szellemet reprezentálják, — hiánytalanul. Wilsonról pl. a következőket írja:

„A világ egy népében sem él akkora hajlandóság s ezzel együtt a világ egy népében sem él olyan mély vágy a maszk, az álarc után, mint az amerikaiban. Ezt a tulajdonságot puritán öseitől örökölte...

Woodrow Wilson jelképe a mi u. n. izzig vérig teremtő ideálmunkunknak. Junkernek született, de demokratának játszott ki magát és demokratának is tartotta mindenki. Szívében egoista volt, azért azonban a keresztényi alázatosság álarcát hordta. Mialatt Európában az egyének és fajok önrendelkezési tanát prédikálta, azalatt Amerikában amerikai társainak azokat a háboru utáni vétségeit támogatta, melyeket azok az egyéni szellem és test ellen elkövettek. Mindezeket nem azért mondom, hogy „W. Wilson nagyságát leszállítsam. Az előbbieket dacára még mindig a legnagyobb embernek tartom, aki Lincoln óta a Fehér Házban megfordult. Kétszer szavaztam mellette és harmadszor is mellette szavazok, ha 1920 jelölteti még magát. Az előbbieket azonban megálapítom amerikai életünk pszichológiai ténye gyanánt, amelynek Wilson a legjobb és a legtipikusabb megtestesítője.

Tanainak szentimentalizmusa — pl. ezek a híres jelszavai: — „Van önnek bátorsága a világ szívét szétvágni?” — amikor Páris megmentéseért, — s „Akarjátok a háborút, a háboru befejezése miatt” — amikor az amerikaiak hadbavonulása mellett agítál, — mindezek számszázalékos amerikai vonások... Wilson okosabb volt, sem minthogy Amerikával sejtette volna az igazságot. Maszkját jobban viselte, mint Mussolini és jobban leplezte, mint Lenin. A legnagyobb nyilvánosság előtt tökéletesítette a nagy amerikai művészetet, önmaga magát úgy és olyanak adni, amilyen — nem“.

Pan-Humanizmus, — ez a szó áll egy új folyóirat, a Genfben megjelenő „The Review of Nations” homlokán. A folyóirat célja bemutatni a mai nagy emberi problémákat s a föld minden népének munkálását e sorsdöntő kérdéseken. A feladat tehát a legkevésbé sem kicsiny. Hiszen nemcsak munkatársait, de problémáit is a földkerekség minden országából veszi s ezenkívül megvan még az a tudatos célkitűzése is, hogy a panhumanizmus érzületét, az emberi egyetemes testvérisülés gondolatát terjessze. A folyóirat céljának ismertetését nem csupán érdekessége miatt közöljük itt, hanem a kép miatt is, melyet a folyóirat programsorai az olvasó elé vázolnak:

„Egyetemeség, szimpátia, szintézis, — ez az a három szó, amelyek a mi nem indulatokra, de értelemre épített vallásunkat összefoglalja, — azt a vallást, mely a legeggyetemesebb azóta, mióta az ember művelődése a haladáson dolgozik. Hatvan évszázad szüntelen harcai után, melyekben törzs törzs ellen, faj faj ellen, vallás vallás ellen, kapzsiság kapzsiság ellen, hatalom hatalom ellen küzdött, elérkezettnek látjuk az időt arra, hogy kísérletet tegyünk az emberi lélek megtisztítására, kísérletet a szintézisre, mely a tudáson és az emberi sorssal szemben való szimpátián nyugszik, faji és vallási előítélet nélkül, gyűlölet nélkül és anélkül, hogy megvetést éreznénk bármivel szemben is, ami emberi.

A „Review of Nations”-nak nincs szándékában a háboru bármelyik formája ellen is prédikálni, ellenkezőleg, háborút üzenünk a butaság és tudatlanság minden rothadt formája ellen, háborút minden emberi előítélet ellen. Küzdeni fogunk a gazdasági egoizmus minden nyilvánulása ellen, a szűk imperializmus s a szektákat termelő intellektuális szellem önfertőzése ellen. Küzdeni fogunk az ember ember által való önző kizsákmányolása s az emberi rabszolgaság új és régi formái ellen...

Európában a Cinquecentó renaissance által sikerült az emberi személyiséget felszabadítani; ez által a tett által az európai tudomány a világ legtermékenyebb morális ereje lett. Ázsiában a szel-

lemi és nemzeti renaissance-mozgalmak lényegükben ugyanerre a célra törnek; próbálják az emberi személyiséget ugyanabban az értelemben felszabadítani, mint ahogy az európai renaissance cselekedett, amidőn a gondolatszabadságot, mint a kultúra legszebb gyümölcsét tételezte. Az emberi butaság el akarja pusztítani azt, amelynek megszületésére századok voltak szükségesek? Van-e még az európai művelődésben elég teremtő erő, hogy egy ilyen támadással szemben védekezzen? ... Nyugat sorsa attól a választól függ, melyet Európa erre a kérdésre ad...

És nemcsak a Nyugat, hanem a Kelet sorsa is. Ázsia Európa és Amerika felé tekint, hogy példája legyen a megújulásban. Ha Európa bolondjai arra esküdtek össze, hogy a türelmet és a szabadságot, melyek az egyetlen alap az ember számára a társadalmi és gazdasági együttműködésre, mit várunk akkor az ifjú ázsiaiaknak despotizmus irányába való öröklött hajlamaiktól, melyek bomlott századok mélyéből jönnek? Az európai gondolatot visszalökni a sötétbe azt jelenti, hogy Ázsiát régi módszereire akarjuk korlátozni. Választanunk kell.

A „Review of Nations” választott. Harcolunk a szellemi és politikai szabadság idejéért. Vona-kodunk elismerni az erőszakot az uralom vezérelvéként. Minden konstruktív ideát és tudományos argumentumot, melyek kritikus szellemektől származnak és hatnak ránk, szigorú revízió alá vesszünk. Munkatársaink teljesen szabadok; véleményeiket még akkor is kifejthetik, ha azok mások, mint a mieink. A „Review of Nations” minden tanítást, melyet jó lelkiismeret ad elő, közöl egy feltétel alatt: „nem

fordulhat elő soraikban egy szava sem a gyűlöletnek, egy kommjája sem a faji, vallási, vagy osztály-előítéletnek. Alapelvünk a más meggyőződésének becsülése.“

Eddig a bevezető sorok. Aki ismeri az emberi-ség szellemi mozgalmainak mai vonaljátékát, minden-esetre örömmel helyezi el e folyóiratot is a jobb lelkiismeretért harcolók oldalára. Hogy milyen gyakorlati célokot érhet el, illetve, hogy sikerül-e majd azok érzületére hatni, akik a világ nyilvános cselekvői ma, — ez természetesen súlyos kérdés. Egy folyóirat mindenképp folyóirat. Ha tényleg el-képzelhető volna egy háboru az emberi lelkiismeret tisztaságáért tankokkal és gázrohammokkal, annexiók s a háboruk más hódítói céljai nélkül — akkor valószínűleg ezt a folyóiratot is harsányabban lehetne üdvözölni...

Idejegyezzük még a folyóirat egyik munkatársá-nak, Lucien Rommiernek pár szavát. Annak illusztrálására álljon itt e pár szó, hogy az emberiség eszmei küzködése milyen nagy partok ágyában kavargó ma:

„Ha Európát jobban szemügyre vesszük, ki-derül, hogy két hatalmas befolyás alatt áll: Ázsia és Amerika befolyása alatt. Paradoxonnal kifejezve, Ázsia a lélek forradalmasítását hozza, Amerika pedig arra a tradícióra emlékeztet, amit követnünk kell“.

Ez bizony paradoxon s mert az, igazság is, mert végül is arról van szó, hogy a repülőgépre egy igazán tisztá lelkiismeretű ur szálljon. A lelki-ismeret pedig ázsiai eredetű, míg a repülőgép hazája tényleg Amerika. Gaál Gábor

A zsidó pályaválasztási tanácsadó már a közeli napokban megkezdí működését

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó központi ülése

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó e havi központi bizottsági ülését folyó hó 11-ikén tartotta meg dr. Kertész Jenő elnöklété mellett, amelyen sok fontos aktuális probléma került meg-tárgyalásra.

A kulturbizottság nevében dr. Spitzer Jó-zsef referált, ismertette az árvagondozó által létesített tanfolyamokat, amelyek a tanonc-árvák szellemi továbbképzését hivatottak biztosítani.

A kolozsvári tanoncotthonban elhelyezett árvafilmek már eddig is rendszeres vallásoktatás-ban részesültek, ezenkívül az otthon orvosai, dr. Pártos, egy egészségügyi előadás-ciklust szervezett. Az általános és szakkiképzésről — addig is, míg az ipariskola létesítésére a minisz-teri engedély megjön — a tanoncotthon veze-tősegeoly módon fog gondoskodni, hogy heten-ként egyszer egy ipari szakembert, mérnököt fog meghívni, aki valamely gyakorlati kérdé-sről fog előadást tartani. Az árva tanoncleányok továbbképzésére is egy tanfolyamot fognak szervezni.

Továbbképző tanfolyam létesül Szatmáron is. Ezután Antal Márk referált az ideai évkönyv-ről, majd Diamand Izsó, mint a pályaválasztási tanácsadó elnöke, jelenti a központi bizott-ságnak, hogy a szakbizottság többibbeni meg-beszélései alapján az összes előkészületi munkák befejezést nyertek. A propaganda és szerve-zéshez szükséges nyomtatványok már sajtó alatt vannak. A jövő hét folyamán már kimennek az egyes üzemekhez a körkérdőívek, melyek útján az egyes iparágakról és a tanoncsükség-letről tájékozódni fognak. Ugyisint ki lesz-nek küldve a tanoncigénylési lapok a meste-rekhez és megkezdőlik a propaganda az iskolá-ban és a szülői értekezleteken, hogy a pályá-választási tanácsadó jelentőségét ismertesse. Min-den valószínűség szerint a tényleges tanácsadás és tanoncelhelyezés is egy-két héten belül meg fog lehetni kezdeni.

Ko noly megbeszélésekre adott okot a pénz-ügyi bizottság jelentése. A Joint szubvenciójá-nak redukálása és a dollár-kurzus árfolyama foly-tán sok nehézséggel kellett megküzdjön a szerve-zet. A Joint tudvalevőleg május elsejétől kezdve újból redukálta szubvencióját, számítva arra, hogy minden egyes helyi csoport a többéves tám-gatás hatása alatt annyira megerősödött, hogy fokozatosan teljesen átveheti az árvane-

velés anyagi terheit. A taggyűjtési akció elő-mozdítására a központi bizottság megfelelő propaganda-broszúrákat küld ki a helyi cso-portoknak.

A pénzügyi bizottság jelentése szerint a tiucai nyaralótelep átment a szervezet birto-kába és most már sürgősen gondoskodni kell a tatarozási munkálatokról, hogy a rendes időben meg lehessen kezdeni a nyaraltatást. A nyara-lási akció levezetésére bizottságot választottak, amelynek tagjai: Rosenzweig Emanuel (elnök), Bernát Mór, dr. Pártos Ervin és Schwartz Miksa.

A főtítkár szervezeti jelentése kapcsán a központi bizottság megnyugvással veszi tuda-másul, hogy a kolozsvári helyi csoport elnökét, dr. Leitner Fülöpöt sikerült meggyőzni lemondási szándékának visszavonására és ilymódon a helyi csoport munkájának kontinuitása bizto-sítva van.

A központi bizottság örömmel veszi tuda-másul a főtítkár azon bejelentését, hogy a Temesvár Józsefvárosi nőegylet az árvagondozási munkába bekapcsolódott és a Temesvárt létesített építőipari tanfolyam tanoncai felett a patronátust elvállalta és az ideai nyaralási ak-cióban is részt fognak venni.

Jelentős eseménye a multhavi munkának a marosvásárhelyi körzet Átszervezése. Az ügyve-zető-elnökséget Engel Oszkár igazgató vállalta. Minden remény meg van arra, hogy a jövőben aktívabb munkát fog kifejteni a marosvásár-helyi körzet.

Fájós, beteg lábaknak

PODOL

lábapoló s lábizzadás elleni krém valószínűs áldás
Hatása bámulatos, kezelése egyszerű. Az egyetlen lábapoló, mely mindenféle lábántalimat azonnal és tökéletesen megszüntet. Csodás hatását ezer köszönő-levél igazolja, mert nincs az a lábájás, legyen az izzadással járó, vagy égető érzés, pöfödtség, lábák dagadása, hogy az egy kura betartása után meg ne szűnjön. Hatásának titka, egyúttal óriási előnye asi-ros tartalma, melynél fogva hatása állandó, nem igé-nyel mindemmapos kezelést. Kenje be csak egyszer lábát Csanda-főle Podollal s lábizzadása azonnal meg-szűnt, lába visszanyeri rendes puhaságát, üde, friss lesz, járhat, dolgozhat, sportolhat vele, nem éri, hogy cipő van a lábán, tyukszemképződésnek ele-jét veszi, megvédi a megfagyástól és a dagadástól. Ne kísérletezzen különféle szerekkel, a Podol minden lábántalimat biztosan megszüntet. Egy doboz ára 35— lej, utasítás mellékelve. — Kapható minden gyógyszertárban, drogueriában. Készíti Csanda Gyógyszerár, Oradea. Postai szétküldés, 3 doboz ren-delésnél bérmentve. — Utánzatoktól óvakodjunk

Lilian Gish hétfőtől a Ma-gyar Színházban

Kleb

(Budapest, m. jától.) A magya-berg Kunó kult-válaszolt Pábia interpellációjára, szüntetését azon-tétben áll ma-mondja, hogy a-vonatkozik, ma-kuria döntése sz-Klebsberg közben válaszolt Hosszu beszéde jelentést tette,

a Para

Mascagni

(Cluj-Kolozsv. dosítójától.) Pi-lozsvára érkező opera bucsueld-lanná vált műv-féltizenkettőre-érkezése, de má-a pályaudvaron-rajongói, zenés-öltözött ezuta-nemzet színei d-örök álltak so-ronon, katonaz-tól tarkálló v-zött a polgári

Megér

Dörgő „ev-expressz hálóko-tert, aki szelide-köszönte meg-hölgyek fehér-megáll és kiszé-nagy homlok, sz-em, ritka, it-és optimiztik-frissességgel sz-fekete szilski-minden útjára

Calutiu pre-Osvada polgári-üdvözik Masc-esőben és hat-szállott.

Délben dis-cagni türelmet-tott bankett v-Délután két ó-próbája. A ho-kus és kivánes-diszletek össz-hangulatban a-Bobescu karme-rendező, a tel-cana főszereplő-Niculescu, Ly-énekli Lola sz

A mester-pogja a zenek-áll be, a szin-pfojtva figyelme-fejek és egy-szerző karja a-a Cavalleria-erőtől harsogó-cagni lekopog

— Halkab

A zenészel-értik Bobescu-ül, tolmácsol-buzdítja őket-rányomja bély-a költő, a sz-előlről kezdik

Klebsberg elvi ellensége a numerusz klauzusznak, de azért fentartja

A Kuria döntése szerinti törvénytelen a numerusz klauzus

(Budapest, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar parlament mai ülésén Klebsberg Kunó kultuszminiszter hosszabb beszédben válaszolt Fábán Béla szocialista képviselő interpellációjára, aki a numerusz klauzus megszüntetését azon az alapon kérte, hogy az ellenében áll magával a törvénnyel, mely kimondja, hogy a numerusz klauzus csak fajokra vonatkozik, már pedig a magyar zsidóság, a kuria döntése szerint nem faj, hanem felekezet.

Klebsberg Kunó viharos közbeszólások közben válaszolt Fábán Béla interpellációjára. Hosszu beszéde folyamán azt a szencziós bejelentést tette, hogy *elvileg ő sem barátja a*

numerusz klauzusnak és ennek kifejezést is adott annak idején, mikor eltávozott a szavazás elől. Ennek ellenére — mondotta — a miniszter még nincs abban a helyzetben, hogy a törvény megváltoztatására tegyen indítványt.

Felkiáltások: De ez törvénytelen! A numerusz klauzus törvénytelen!

Klebsberg Kunó erre hangsúlyozta, hogy a Bethlen-kabinet már kijelentette, hogy *kellő időben* hajlandó a törvény módosítására.

Nagy vihar tört ki erre, majd Rassay Károly cáfolta Klebsbergnek a törvény további fentartására vonatkozó érveit.

Beszélgetés Pietro Mascagnival, a Parasztszünet kolozsvári főpróbája után

Mascagni 54 napig dolgozott a Cavallerián. Nem jósol nagy jövőt a modern zenének. Impressziók egy viharos főpróbáról

(Cluj-Kolozsvár, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Pietro Mascagni ma délelőtt Kolozsvárra érkezett, hogy a kolozsvári román opera bucsuelőadásán maga dirigálja halhatatlanná vált művét, a Parasztszünetet. Délelőtt féltizenkettőre volt jelezve a bukaresti expressz érkezése, de már 10 óra körül gyülekezni kezdtek a pályaudvaron a zene fanatikussai, a Mester rajongói, zenészek, diákok. A perron zöldbe öltözött ezuttal és az állomásépületet az olasz nemzet színei díszítették. Diszbe öltözött csendőrök álltak sorfalat a zsufolásig megtelt perronon, katonazenekar helyezkedett el a rózsák-tól tarkálló váróterem előtt, a várakozók között a polgári és katonai hatóságok képviselői.

Megérkezés a kolozsvári pályaudvarra

Dörgő „envviva” fogadta a lassan begördülő expressz hálókosijának ablakából kihajoló mestert, aki szeliden mosolyogva, kezével integetve köszöntötte meg az üdvözléseket. A jelenlévő hölgyek fehér rózsákkal árasztják el. A vonat megáll és kiszáll Mascagni. Sűrű boltozatos nagy homlok, melegen mosolygó, szellemes kék szem, ritka, itt-ott őszbecsavarodó fekete haj és optimisztikus derű. Korát meghazudtoló frissességgel száll le a vagonból, majd lesegíti fekete szilkskinbundába öltözött feleségét, aki minden utjára elkiséri.

Calutiu prefektus, Pompei gróf olasz konzul, Osvada polgármester és a diákság képviselője üdvözlök Mascagnit, mely után valóságos virág-öbön és hatalmas éljenzések között autóba szállott.

Megkezdődik a próba

Délben diszbed volt a Newyorkban. Mascagni türelmetlenül várja a toasztokkal tarkított bankett végét és máris siet az operába. Délután két óra körül kezdődik a Parasztszünet próbája. A homályos nézőtérben néhány muzikus és kíváncsiságtól égő laikus. A színpadon díszletek összevisszasága, feketében, ünnepi hangulatban az opera vezetői: *Massini* igazgató, *Bobescu* karmester, *Klee* karnagy, *Bretan* főrendező, a teljes kórus és a Cavalleria Rusticana főszereplői: *Aca de Barbu* asszony, *Marius Niculescu*, *Lya Pop*. (aki azuttal kivételesen éneklő Lola szerepét) *Szabó, Donabidovici*.

A mester megjelenik a pulpituson, lekopogja a zenekart. Egy pillanatra halálos csend áll be, a színpadon énekesek, kórusták lélekzetfojtva figyelnek, a nézőtérben előremerednek a fejek és egy pontra merednek a szemek: a szerző karja a levegőbe emelkedik. Felcsendül a Cavalleria fojtott fájdalommal telt, majd erőteljes harsogó nyitánya. Öt-hat taktus, Mascagni lekopogja az orchestert. Olaszul mondja:

A mester a pulpituson

— Halkabban, fojtottabban, fájdalmasabban... A zenészek — csehek nagyobbrészt — nem értik *Bobescu* karmestert, aki Mascagni mellett ül, tolmácsol. Ő maga is serkenti a zenészeket, buzdítja őket, integet és ez a nagy igyekezet rányomja bélyegét az egész próbára. Hogyne: a költő, a szerző dirigálja a művét. Ismét előlről kezdik. A mester bolint:

— Bono...

Folyik a próba, a nyitány hangjai zúgnak, dörögnek. Altalában simán megy, csak néha hangzik ki a hangok fölött is a mester rekedtes hangja: Forte! Fortissimo! Allegro! Andante! Lendül a kéz a levegőbe és iveri nyomán engedelmesen hajlik a vonó és megadással bug a kürt. Rejtett szépségek relieffe domborodik ki a mester varázspálcájának intésére. Karjelenet következik, majd a recitatívek. *Mascagni* felesége, aki eddig szótlanul ül férje mellett, most megszólal:

Mascagniné is közbelép

— Nem úgy! Mozgalmasabban! Több mozgást! A karjaival mutatja fel a nézőtérrel a gesztusokat, mutatja, hova álljanak a szereplők. Nagyon elemében van és minden szaván érzik, hogy nemcsak ismeri, de átérzi, átéli férjének művét. Szabóval sehogy sincs megelégedve. Lekopog. Másodsor is. Ismét.

— Tagoltabban, élesebben! — mondja.

Mascagni most újabb hibákat fedez fel, kihagyásokat. Ideges lesz. A templomi jelenetnél egészen kijön a sodrából. Beint a kórusnak és senki sem énekel. Néma hallgatás. Ingerülten, magánkivül csapja le pálcáját.

„Ez művészeti bűncselekmény!”

— Mi ez? Itt megint kivágtak valamit a darabból! Hát ez művészi bűncselekmény! Meggyilkolják a művet!

A színpadon néma hallgatás. A főrendező *Klee* karnagyot, a kórus vezetőjét kéri. Ez zavartan forgatja kezében a partitúrát. Az emberek lehajjták fejüket. Egy karszólamot a kolozsvári betanuláshoz kihagytak a partitúrából és ez izgatta fel a Mestert oly módfelett.

Néhány percere megáll a próba, majd ismét folytatják. A színészek most már óvatosan, szinte bártortalanul mozognak, Mascagni feleségének utasításait is figyelik. Mascagniné végül is felmegy a színpadra, maga játsza elő az egyes jeleneteket, gesztusokra lendíti a színészek karjait, mozgást követel, dinamikát a színpadon. Férje megtörli homlokát, valahol ismét megakadt. *Lya Pop* is rászól:

— Igen nyujtja a szójait!

A művésznő, maga is énekpedagógus és fontos muzikalitása, engedelmesen, előrehajolva figyeli a mester szavait.

— Igen megértettem, köszönöm!

A férj dirigál, az asszony fáradhatatlanul mozog a színpadon, rendez, folyik a Parasztszünet próbája...

Beszélgetés Mascagnival

Próba után a Mester fáradtan dől hátra az igazgatói szoba kényelmes bőrfotóijében... Megtörli homlokát. Mascagni nem tud németül és így az Opera új igazgatója: *Massini Egisto* szivességét vesszük igénybe, aki románul közvetíti kérdéseinket.

— Min dolgozik most, Mester?

— Hogy most min dolgozom? Semmin fel-lel derűs vidámsággal, mint aki élete művét befejezettnek látja és most már csak pihenni és élvezni vágyik az életet. Mascagni most 64

Jacobus
kelmefesték
gyapjú félgyapjú gyapjú
selyem felselyem kelmek
festésére
Vezérképviselő Romániában
IS. KOFFLER & Co
Bucaresti Oltuz N°5

éves: előbb vándortársulat operett-karnagya volt, majd zenetanító lett, nyomorgott, végül egy pályázat inspirálta a Parasztszünet megírására. Ez a világhír szárnyaira emelte nevét, azóta alkotott művei sem kvalitásában, sem népszerűségében a nyomába sem érhetnek a kosztorus Cavalleriának.

„Semmin nem dolgozom...”

— Milyen tervei vannak a jövőre?

— Niente... Semmi... A világ egyik részéből a másikba hívnak, ebben a pillanatban kaptam táviratot Bécsből, ahova koncert dirigálására hívnak el. Kénytelen voltam budapesti utamat elhalasztani emiatt.

Mindjárt az asztalhoz ül, hogy maga szövegezzék meg a Budapestre küldendő lemondó táviratot, aminek bizonyára nem fognak örülni a magyar fővárosban.

Mig a mester ir, feleségéhez fordulunk, aki ugyancsak készséggel áll rendelkezésünkre.

— Csak Olaszországban interpretálják a Cavalleriát, úgy ahogy kell, panaszkodik. Ott valóban átérzik a muzsika lelkét, a szellemét. De külföldön, ha valahol nincs megfelelő kar, vagy szólista, azonnal vágnak, huznak belőle. Borzasztó! Nem veszik elég komolyan a muzsikát!

— Nagyságos asszony is művész volt? — kérdezzük ennyi hozzáértés és agilitás láttán.

Ötvenhét napig készült a Cavalleria

— Nem. De érzem, a lelkemmel, az idegeimmel azt, amit a zene mond.

— Milyen otthon, családi körben a férje?

— Nagyon jó...

— Mennyi ideig dolgozott a Cavallerián?

Mascagni felfigyel az asztaltól és ő maga válaszolja meg a kérdést:

— Ötvenhét napig.

— Tudnillik az eredeti kéziratot otthon őrizzük, teszi hozzá a felesége, és azon rajta van feljegyezve, hogy mikor kezdte és mely napon végezte be.

A mester most visszajön. Folytatjuk a kérdés-közlést.

— Milyen esemény, életének milyen momentuma hatott a leginkább műveire?

Más a színpad és más az élet...

— Az életből? Semmi. Nincs kapcsolat a kettő között: egészen más a színház és más az élet...

— A klasszikus, vagy modern muzsikát szereti jobban?

— A zenében csak egyfajta disztinkciót ismerlek: a muzsika szép, vagy csunya. Ez a döntő kritérium.

A modern zene nem él sokáig

— Mit tart általában a modern zenéről?

— Az a véleményem, hogy az ultramodern muzsika csak tűnő, efemer jelenség. Nem lehet hosszúéletű, mert elvesztette a szerves kapcsolatot a nép lelkével, amely eredetileg igazi forrása minden muzsikának. És nemsokára itt lesz az idő, midőn a századok alatt fejlődött klasszikus zene ismét elfoglalhatja méltó helyét a zeneéletben.

— A modern muzsikában eltűnt minden nemzeti elkülönődés. Miután a melódiát, amelyben egy népnél, egy nemzetnek karaktere megnyilvánul, kivonták a muzsikából, a modern zenében eltűnt ez a disztinkció. Sematizálva van a zene. Holott a román népzene, a magyar népzene ki nem aknázott kincsek, értékek hatalmas tömegét rejtí magában...

A beszélgetés itt megszakadt. A mestert elhívták. Melegen bucsuzik és miközben beírja nevét noteszembe, németül köszönt. Ez az egyetlen, amit németül tud:

— Auf wiedersehen! *Kasztnér Rezső*

Városi tanácsos, akinek a város nem akar erkölcsi bizonyítványt kiadni

A hátszegi városházán rendszeres hajszát indítottak Ábrahám József bankigazgató városi tanácsos ellen. Bünvádi feljelentés a vádló ellen, de a vádló iránt senki sem érdeklődik

(Hateg-Hátszeg, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Valóságos közigazgatási regény és a mai viszonyokra szomorúan jellemző körkép az a guerilla harc, amely a hátszegi városi tanácsban, a tanács egyetlen zsidó tagja Ábrahám József bankigazgató ellen folyik már hosszú hónapok óta. A városi tanács egyes tagjai semmiképpen sem tudják megbocsátani a zsidó városi tanácsosnak, akit a közbizalom emelt ebbe a pozícióba, hogy tisztességét komolyan veszi és az állásával járó kötelezettségeket százszázalékosan teljesíteni akarja. Teljesen érthetetlen az az eljárás, amellyel a hátszegi városi tanács önkényesen illuzoriussá akarja tenni Ábrahám Józsefnek a közigazgatási törvényben biztosított jogait, pusztán azért, mert ő zsidó léte is kitudta vinni a közbizalmat és mert egyetlen alkalmat sem mulaszt el, hogy a tiszta közérdekért sikraszálljon. Annál érthetlenebb az ellene irányuló hajszája, mert Ábrahám József már békeidőben egyike volt azon keveseknek, akik az akkori nemzeti aspirációk megértő harcosa volt, az impérium átvétele után pedig legfelsőbb királyi kitüntetésben részesült közigazgatási téren szerzett érdemeinek elismeréséül.

Zsidó nem kap letelepedést

A városi tanács és Ábrahám József közötti harc 1925 elejéről datálódik, amikor még a liberális kormány virágkorát élte. Ekkor történt, hogy Leichter Ede szamosújvári szabó Hátszegre költözött és kérést adott be, amelyben letelepedési engedélyt és iparigazolványt kért a várostól. A városi tanács március 6-ikán kelt 393—925. számú határozatával a kérést azzal utasította el, hogy Hátszegen a köztisztviselők részére sincs elegendő lakás, nem, hogy idegenek számára. Leichter, akinek már volt bérelt lakása, a döntést megfellebbezte a prefektushoz, aki április 25-én kiadott 2928—925. számú végzésében megváltoztatva a tanácsi határozatot, utasította a várost a letelepedési engedély és iparigazolvány kiszolgáltatására, mint-hogy Leichter esetében az ipartörvényben felsorolt gátló körülmények nem forognak fenn. Leichter ügyvéd útján a végzés egyik példányát meg is kapta, míg az eredeti végzést átküldték a városi tanácsnak.

A város azonban a végzést nem kézbesítette ki Leichternek, hanem interveniált a prefekturánál, hogy ilyen bagatell-ügyben ne dezavualja a városi tanácsot. A prefektúra, amely nyilván elfelejtette, hogy a város első döntésével ellentétes végzés egyik példányát már Leichternek kiadta, ugyancsak 2928—925. szám alatt, de május 13-iki keltezéssel új végzést hozott, amely jóváhagyja a városi tanács elutasító határozatát. Érdekes, hogy ezt a módosított végzést a város sürgősen kikézbizosította Leichternek, aki első íjedségében visszatért Szamosújvárra, de mert eminens érdekei Hátszeghez fűzték, csakhamar ismét odautazott és felkereste Ábrahám József városi tanácsost, hogy ügyében pártfogója legyen.

Ábrahám József a legközelebbi tanácsülésen szóba is hozta Leichter Ede ügyét. Crisan főjegyző tagadta, hogy a kétféle prefektusi végzés a már említett körülmények között jött volna létre. Ábrahám József erre azt kívánta, hogy mutassák be neki az iktató könyvet. Ezt azonban magasabb állami érdekekre való hivatkozással a főjegyző megtagadta. Leichter erre Ábrahám József kíséretében felment az iparkamarához, ahol hivatalosan véleményezték, hogy joga van Hátszegen ipart üzni. Bár a városi tanács ennek ellenére is hat hónapig nem intézte el Leichter kérvényét, az ipartörvény értelmében Leichter megnyitotta műhelyét és je-

Lilian Gish hétfőtől a Magyar Színházban

lenleg is dolgozik. A városi tanács tehát alulmaradt, amit nem tudott megbocsátani Ábrahám Józsefnek.

A községi választások

Azután jöttek a községi választások 1925 őszén. A liberális párt helyi exponensei: Tanasescu Aurel jelenlegi polgármester és Petre Gârboviceanu parlamenti képviselő felkeresték Ábrahám Józsefet azzal, hogy a hátszegi zsidóság részéről őt akarják jelölni az új városi tanácsban és megígérték, hogy a harmadik helyet biztosítják számára a listán, tehát akkor is biztosan bekerüljön a tanácsba, ha a lista kisebbségben maradna. Ábrahám József a jelölést elfogadta és a választásokon a magyar és zsidó lakosság egyöntetű állásfoglalásával följenyesen győzött a liberális lista. Az ellenzék jelöltjei közül egyedül dr. Petru Comes ügyvéd, egykori járásbíró került be, aki nyíltan antiszemitának hirdeti magát. Az eredmény kihirdetésekor Tanasescu polgármester megígérte a választóknak, hogy az állandóbizottság egyik tagja Ábrahám József lesz, de mikor ezt realizálni kellett volna, a polgármester kitérő választ adott, mely szerint Ábrahám állandóbizottsági tagsága a többség akaratától függ. Ábrahám József azonnal kijelentette, hogy nem reflektál erre, minthogy azonban a listát a városnak túlnyomórésztben kisebbségi szavazói vitték győzelemre, Fekete Károly volt főszolgabíró kerüljön be az állandóbizottságba. A tanácsosok egyrésze ezt meg is ígérte, Fekete mégis elbuktatták és a kisebbségek részéről senki sem jutott be az állandóbizottságba.

A városi villanytelep ujjáépítése

Az új városi tanács megkezdte munkáját és programjának egyik főpontjánál a városi villanytelep reorganizálását tűzte ki. A reorganizálás első napjaiban Donáth Sándor erdőtanácsos arra hívta fel Ábrahám József városi tanácsos figyelmét, hogy a villanytelepen nem a szerződésileg kikötött prima tüzfűt, hanem teljesen korhadt és hasznavehetetlen fűt vesznek át. Ketten kimentek a telepre és miután erről meggyőződtek, Ábrahám József jelentést tett Tanasescu polgármesternek. A polgármester egyszerűen tudomásul vette a bejelentést és Ábrahámot, aki intézkedéseket sürgetett, azzal igyekezett leszerelni, hogy a rossz fűt Erdős városi mérnök — egy zsidó — vette át. Kiderült azonban, hogy maga Erdős is jelentette, hogy a villanytelep részére szállított fa rosszminőségű.

Ábrahám József, mint fatermelő és fűrésztulajdonos, aki saját villanyteleppel dolgozott, nem hagyta annyiban a dolgot és prozopozíciót tett, amelyben kimutatta, hogy a város által tervbevett mintegy 4 millió befektetés elkerülésével hogyan lehetne a város világitását 12 évre biztosítani 500 ezer lej kiadással. A javaslatot már első pillanatban kedvezőtlenül fogadták a városházán és egyesek úgy igyekeztek a dolgot feltüntetni, hogy Ábrahám üzletet akar csinálni. De a tanácsülésen Ábrahám József kijelentette, hogy ő nem ajánlatot tett, hanem csak javaslatot, amelynek realizálását a város bárkire bízhatja. A tanács erremegbizta, hogy dolgozzon ki részletes tervezetet és amikor ezzel elkészült, Ábrahám Józsefet meghívták az állandó-bizottság ülésére, hogy a szükséges felvilágosításokat megadja.

Comes Péter szerephez jut

Ez 1926 májusában történt, az Averescu-kabinet uralomrajutása idején. Comes dr., aki a nemzeti párt tagja volt, azonnal átnyergelt és a legbuzgóbb fripturista lett. A nemzeti párt e miatt fel is szólította, hogy vonja le kilépésének a konzekvenciáit és mondjon le tanácstagságáról, amelyhez a nemzeti párt révén jutott. Comes dr. azonban ezt mai napig sem tartotta szükségesnek, sőt fokozatosan magához

ragadta a vezetőserepet a városházán. Erre igen jó alkalma nyílt az Ábrahám József által kidolgozott javaslat tárgyalásakor. Ezen a tárgyaláson dr. Comes azzal állott elő, hogy az előterjesztett javaslat csak úgy valósítható meg, ha a villanytelep reorganizációját Ábrahám József a maga számlájára és veszélyére üzletszerűleg veszi át. Ábrahám József kijelentette, hogy városi tanácsos léte ezt összeférhetetlennek találja, de úgy anyagi, mint erkölcsi felelősséget vállal arra, hogy a terve realizálható. Comes dr. erre kapacitálni kezdte, hogy mondjon le a városi tanácsosságról és úgy vállalja el a villanytelep vezetését. Ábrahám József azonban átlátta, hogy el akarják távolítani a városi tanácsból, ahol egyeseknek utójában áll és kijelentette, hogy erre nem hajlandó. Comes dr. erre ingerülten megkérdezte, hogy miért nem akar lemondani, mire Ábrahám szószerint a következő kijelentést tette:

— Nem mondhatok le, mert itt a városi tanácsban a zsidó lakosság őrszemének tekintem magam és az a feladatom, hogy vigyázzak, nehogy zsidókkal szemben illegális dolgokat kövessenek el, mint ahogy az a múlt városi tanácsban történt.

A kijelentésre, amely a már ismertetett Leichter-ügyre vonatkozott, Comes dr. felháborodva kezdte az asztalt verni és követelte, hogy Ábrahám szavait vegyék jegyzőkönyvbe, majd kijelentette, hogy az ilyen emberek eltávolítására meg fogja találni a megfelelő módot.

Ábrahám Józsefet kizárják

A jegyzőkönyvet felterjesztették dr. Campian prefektushoz, aki olyanszerű utasítást adott, hogy Ábrahám ellen a közigazgatási törvény 78. szakaszának értelmében járjanak el. Ez a szakasz azonban csak az állandóbizottság olyan tagjaira vonatkozik, akik a város érdekei ellen dolgoznak, nem pedig a városi tanács tagjaira. Ennek ellenére a legközelebbi ülésen dr. Comes javaslatára az állandóbizottság 9 szóval 3 ellen Ábrahám József kizárását mondta ki.

Ábrahám József a kizárás ellen 13.202. iktatószámmal felebbezést adott be a prefektushoz, amelyben rámutatott, hogy a városi határozat hatálytalan, mert a törvény értelmében kizárási indítványt csak a tanács tagok kétharmadának jelenlétében lehet letárgyalni és a határozat csak a megjelentek kétharmad többségével érvényes. A felebbezésre Ábrahám mai napig sem kapott értesítést, valami mégis történhetett, mert a kizárási határozat ellenére minden tanácsülésre meghívják.

Amikor a vádlót veszik üldözőbe

A kizárás elleni felebbezésből azonban bünvádi feljelentés támadt. Ábrahám József ugyanis felebbezésében többek között azt írta, hogy az állandó-bizottság egyik tagja a vágóhid javítása és más városi munkák odaigérése ellenében saját részére olcsó munkát fogadott el a pályázók egyikétől. Ábrahámot senki sem vonta felelősségre állítása miatt, vizsgálat sem indult meg annak megállapítására, hogy a visszaélés vádjára mire vonatkozik. Ellenben hatóság megragalmazása címén Ábrahámot feljelentették az ügyészségen, ahol Grauntan vizsgálóbíró hallgatta ki és ennek során bemutatta bizonyítékait. A vizsgálat folyamatban van.

Ha nincs otthon a polgármester

Ábrahámot a vád miatt sorozatos méltánytalan támadások érték a tanácsüléseken. A kampány előharcosa természetesen dr. Comes Péter, aki elfogultságában azután olyan lépésre határozta el magát, amellyel újabb csorba esett a városi tanács tekintélyén. Ez év április 9-én ugyanis Ábrahám József egy rádiókészülék felállítására vonatkozó kérvénnyel kapcsolatban erkölcsi bizonyítványért folyamodott a polgármesteri hivatalhoz. Crisan főjegyző a bizonyítványt kiállította és Tanasescu primár távollétében az állandó-bizottság legidősebb tagjával, Baciu Jánossal alá is íratta.

Másnap dr. Comes, amikor ezt megtudta,

Lilian Gish hétfőtől a Magyar Színházban

rátamadt a főjegyzőnek" hogyan mert állítani és Baciut is bizonyítványt miért hogy noha Ábrahám tudomása szerint erkölcsi magaviseletében is a város az erkölcsi bizonyítvári bárki másnak. Comeszolta Baciut, amíg megbízatását csak eholott a törvény erComes dr., mint a p. aznap 814—927. sz. Ábrahámot, hogy a erkölcsi bizonyítványrádi eljárás van folilleti meg. A végzésrádióengedélyező-bizÁbrahám József

Az ellen a fizet

Radulescu kép

(Bucuresti-Buka tudósítójától.) A kagearu felvetette a hCuza követelte, hogy tartsanak, hogy legtanulmányozására.

Balas kormánybeszél és az iparűgy megszüntetését, valandukelőjét kérte, hogy képes lehessen a kü

Dan Sever nem eljárásról szóló törvépellációt jelentett be

Ezután folytattádezéséről szóló javasés Livezeanu szólatá

A kamara delutáAz ülés megnyit

Politika

(London, májusjától.) Az Uj KeletWeizmann, a cionakcionista és az ipnéhány kiváló szahónapig fog Paleszután fogja meg

Ami az ameria viszonyunkat illet ezek barátságos telamokban az a tergyűjtési kampányinstutciónak megibefolyó adományo

Az exekutive Eder terjesztette mann az angol pa előtt legközelebb szóvátette lord amelyben javasolpalesztinai mandájon le. Senki, — Anglia felelős poltulajdonit jelentősDr. Victor Jagenfi képviselője

Lilian G

Olcsón szépen, gyorsan, vegyileg fest tisztít Cink Cluj

rátámadt a főjegyzőre, hogy „ennek a zsidónak” hogyan mert erkölcsi bizonyítványt kiállítani és Baciut is felelősségre vonta, hogy a bizonyítványt miért írta alá. Baciú kijelentette, hogy noha Abrahámmal nincsen jóviszonyban, tudomása szerint soha büntetve nem volt, erkölcsi magaviselete kifogás alá nem eshet és különben is a város egyik tekintélyes polgára, az erkölcsi bizonyítvány tehát jár neki, mint bárki másnak. Comes dr. azonban addig un-szolta Baciut, amíg rávette, hogy polgármesteri megbízatását csak egyetlen napra ruházza reá, holott a törvény erre nem ad jogot senkinek. Comes dr., mint a polgármester helyettese, még aznap 814-927. számú végzésben értesítette Abrahámot, hogy a város által részére kiadott erkölcsi bizonyítvány semmis, mert ellene büntető eljárás van folyamatban és így az őt nem illeti meg. A végzést megküldötte a nagyszabeni rádióengedélyező-bizottságnak is.

Abrahám József meglepetéssel vette kézhez

Comes dr. jogalaprólküli végzését és a közigazgatási törvény értelmében a járásbíróshoz folyamodott erkölcsi bizonyítványért. A járásbíróshoz 3375. számmal a bizonyítványt ki is szolgáltatta Abrahámnak, aki a városi végzés ellen felebbezéssel élt úgy a prefektusnál, mint a polgármesternél. Tanasescu primár azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy Comes dr.-nak joga volt az elutasító végzést meghozni.

A prefektus ebben az ügyben még nem döntött, ellenben Abrahám Józsefnek a városi tanácsból való kizárása tárgyában utasította a várost, hogy hozzon új határozatot. A kérdést azonban, amely már három ízben volt napirendre tűzve, ezideig nem vitték dűlőre, illetve a szavazást következetesen elhalasztották.

A hivatalos eljárásokon kívül Abrahám József ellen a társadalmi életben is állandó hajszák folyik és ez a kulisszák mögötti küzdelem még sokkal szenzációsabb részletekben bővelkedik.

Az ellenzéki képviselők élesen támadják a fizetésrendezésről szóló javaslatot

Radulescu képviselő szerint a javaslat német mintára készült és nem felel meg a latin szellemnek

(Bucuresti-Bukarest, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén Madgearu felvetette a határozatképesség kérdését, majd Caza követelte, hogy naponként csak egy ülést tartsanak, hogy legyen idő a törvényjavaslatok tanulmányozására.

Balas kormánypárti a petróleumipar kríziséről beszélt és az iparügyi minisztertől a kiviteli illetékek megszüntetését, valamint a szállítási illetékek redukcióját kérte, hogy a belföldi petróleum versenyképes lehessen a külföldön.

Dan Sever nemzeti parasztpárti a gyorsított eljárásról szóló törvény eltörlését kérte, majd interpellációt jelentett be az uszorakamatok tárgyában.

Ezután folytatták a tisztviselői fizetések rendezéséről szóló javaslatot, amely ellen Capatineanu és Livezeanu szólaltak fel.

A kamara délutáni ülésén Bardescu elnökölt.

Az ülés megnyitása után azonnal folytatták a

fizetésrendezési javaslat vitáját.

Toni Jorga-párti bírálja a javaslatot, amely nem felel meg a szükségleteknek. Kifogásolja a felülvizsgálóbizottság összetételét, amely politikai jellegű. A bírakra vonatkozó beinkadrálást helyteleníti. A tanítókat magasabb osztályba kívánja sorozni a nemzeti kultúra érdekében. Apellál Manolescu államtitkárhoz, a fiatal generáció kiváló képviselőjéhez, lássa be a tanárok fontos szerepét a kultúra terjesztése körül.

Radulescu nemzeti parasztpárti részletesen foglalkozik a javaslattal és kifejti, hogy az nem teremti meg a helyzet állandósítását, mert a fizetések továbbra nagyon különböznek volnának. A koefficiensek és kalkulációk annak a ténynek leplezésére szolgálnak, hogy az állam aranyban nem tudja fizetni a fizetéseket. A törvénynek militarista jellege van, német minta után készült, amely nem felel meg latin szellemünknek. A javaslatot nem fogadja el.

Politikai jelentések az Aktionskomité előtt

Dr. Weizmann beszámolója a palesztinai helyzetről

(London, május 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet röviden jelentette, hogy Weizmann, a cionista világszervezet elnöke az aktionskomité londoni ülésén referált a cionizmus jelenlegi politikai helyzetéről. Weizmann azzal kezdte referátumát, hogy a cionizmus jelenlegi politikai helyzete kedvező. Ami a Jewish Agency kiterjesztését illeti, közölte, hogy a Palesztinába küldendő speciális bizottság Sir Alfred Mond elnöke alatt fog működni. Tagjai lesznek: Felix Warburg a híres amerikai bankár és Oszkár Wassermann, a Deutsche Bank igazgatója, valamint egy ismert francia cionista és az ipari és mezőgazdasági világ néhány kiváló szakértője. A bizottság hat-nyolc hónapig fog Palesztinában tartózkodni és csak azután fogja megtenni részletes jelentését.

Ami az amerikai Brandeis-csoporthoz való viszonyunkat illeti, meg lehet állapítani, hogy ezek barátságos természetűek. Az Egyesült Államokban az a tendencia, hogy az összes zsidó gyűjtési kampányokat egyesítsék és minden intézménynek megfelelő arányban juttassanak a befolyó adományokból.

Az exekutive politikai jelentését dr. M. D. Eder terjesztette elő és közölte, hogy dr. Weizmann az angol parlament palesztinai komitéja előtt legközelebb előadást fog tartani. Majd szövegátette lord Rothermere ismeretes cikkét, amelyben javasolja, hogy Anglia a szíriai és palesztinai mandátumokról Itália javára mondjon le. Senki, — mondotta dr. Eder. — aki Anglia felől politikai körökhöz tartozik, nem tulajdonít jelentőséget ennek a javaslatnak.

Dr. Victor Jacobsohn, a cionista szervezet genfi képviselője a genfi iroda politikai mun-

kájáról referált, továbbá a „Pro Palesztina” komiténak a különböző országokban való működéséről. Reméli, hogy hasonló komiték fognak alakulni Itáliában és más országokban is. Közölte, hogy a cionista szervezet képviselve van a nemzetközi munkaügyi hivatalban.

Ezután az Aktionskomité megválasztotta politikai bizottságát, amely a következő tagokból áll: Dr. Chajes főrabbi, egyetemi tanár, Kurt Blumenfeld, dr. Hugó Hermann, dr. M. Hindes, dr. Thon képviselő, dr. Leon Reich képviselő és dr. Schmarjah Levin a klal cionista csoport részéről, Rubinstein rabbi, szenátor és Farbstein képviselő a Mizrahi részéről, dr. Katznelsohn és Levinsohn képviselő a Hitachdut, Grünbaum képviselő a radikális cionisták és Ben Gurion a Poale Cion képviselőjében.

Lilian Gish hétfőtől a Magyar Színházban

— Önként jelentkezett egy asszony a rendőrségen, aki megfojtotta gyermekét. Budapestről jelentik: A hetedik kerületi főkapitányságon ma önként jelentkezett Kajsza Istvánné, pestújehelyi asszony, akit tavaly a férje elhagyott. Az asszony beismerte, hogy elkeseredésében februárban megszületett gyermekét, hat héttel születése után megfojtotta és a pestújehelyi temetőben elásta. Azóta lelkiismeretfurdalása nem hagyta nyugodni, ezért jelentkezett önként a rendőrségen. rizezték.

Fényképészek, amatőrök

fényképészeti cikkeket legolcsóbban a Bernát papirosáruházban szerezhetik be. Cluj, (Kolozsvár) Főter 29.) Kérjen árjegyzéket. A világhírű Imperial lemezek gyári lerakata

Lilian Gish hétfőtől a Magyar Színházban

Szabó Jenő

divat-különlegességek
nagyáruházába - Cluj,
Cal. Reg. Ferdinand 5.

Legujabb angol, francia

tavaszi divat-

különlegességek.
kabát- és kosztüm-

kelmék,

kosztüm-, ruha-, kabát-

selymek

a legnagyobb választékban raktárra

érkeztek!

Telefon **4-79** Telefon

től a Magyar Színházban

Cluj

K
lélyi és bászai zsi-
és dr. Marton Ernő.
omását csak a forrás
k meg.

a numerusz klau-
képviselőházban.
magyar képviselőház-
alkalmával Beck
elő a magyar színé-
blémák felkarolását
gespárti kijelentette,
k kérdése épp úgy,
ban, ma is Magyar-
legézetőbb kérdése.
hogy a tantestület
adardot biztosítson.
ata az Ádám-üggyel
lauzus kérdését ve-
nem pedig felekeze-
z „izraelita” vallásu
k.

b budapesti orvos
voltak hajlandók
Budapestről jelentik:
bizottságában Klár
kolicsányi és Kuthy
pénzért voltak haj-
házi pavillonba fel-
gyonok nem volt,
dig harmadfélmillió
a voltak hajlandók
rvos egy magasrangú
ötmillió koronáért
iót elvégezni. Klár
az ügyben jegyző-
gindították a leg-

mmys sláger:
leine Maier?
bbra vagy balra,
oravetz-kiadás.
tt kapható.

llítanak Párisban
ére. Párisból jelen-
ncia repülőkről még
Francia parlamenti
a két pilótának ha-
után a becületrend
miután sirjuk nin-
nek emlékeztetükre,
ecületrendjüket. A
n hivatalosan meg-
Nungessenék a repü-
neterologiai jelentést
New-Yorkból azt a
erlain és Bertrand
ötlen időjárás miatt
s csak vasárnap haj-
tlanti oecán átrepü-

n Ieike Szilágyes és
t. (Minden külön érte-
feleimet, hogy az
az üzleti könyvek át-
át papirosáruháza Cluj,

nél a természetes
vizkura hatalmasan
ödést és a testet
b orvosprofesszor
t szivelzsirosodás-
és este, egy-egy
yiségben rendeli.
ban, drogériákban

kenyér

**Meggyilkolta az elszöktetett leányo-
kat.** Rómából jelentik: Bestialis kegyetlenség-
gel elkövetett gyilkosságok tettesét tartóztatta
le a római rendőrség. Egy Girollmoni nevű
foglalkozás nélküli ember három év alatt négy
leányt szöktetett meg, miután házassági ígé-
rettel elcsábította őket, mind a négyet meg-
gyilkolta és a hullákat elásta. A letartóztatott
gonosztevő tagad, de több tanu ráismert.

Herriot és Beethoven. A páris ilapok
a bécsi Beethoven-centenáriumról írják a kö-
vetkező anekdotát:
Az ünnepeken részt vett Herriot volt
francia miniszterelnök, jelenleg művészeti mi-
niszter is. A kitűnő francia politikust termé-
szetesen állandó ostrom alatt tartották a hir-
lapírók és Herriot mindenről beszélt is szíve-
sen, csak éppen a politikáról hallgatott. Mikor
egyszer javában fejtegette Beethoven művésze-
tét, az egyik újságíró hirtelen megkérdezte:
— Mi a véleménye Exellenciának. Ausz-
triának a német birodalomhoz való csatlako-
zásáról?

Herriot elgondolkodott:
— Uraim, én néha még süketebb vagyok,
mint Beethoven.

**Sziget, ahol csak most tudták meg,
hogy világháború is volt.** Londoni lapok
írják Szibéria és Alaska között a Behringszo-
rosban van egy nagyobb sziget, ez a térképek
szerint az orosz birodalomhoz tartozik. Tizenöt
év óta e napokban kötött ki hajó először a
szigeten. A szigetlakó eszkimók a hajósoktól
tudták meg az utolsó tizenöt év történetét.
Nagyon csodálkoztak, hogy négy esztendeig
tartó háború dult a világon, hogy a cárt meg-
gyilkolták és a cári uralom helyébe szovjet-
kormány lépett.

**Galgóczy magántanfolyam
és Jogszeminárium**
Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 3. (Baross-
utca). Előkészít középszintű magánvizsgákra,
érettségire, alapvizsgákra, szigorlatokra. —
Kitűnő jegyzetek.

Hölgyek és urak! Dacára a nagy
vámemelésnek,
Barabás & Co
C. Regele Ferdinand 31. (volt Szigethy hentesüzlet)
harisnyákat és mindennemű
rövidárut régi árban árusít.
Női pamutharisnya L. 29-től feljebb
Női fohrharisnya L. 63-tól
Férfi pamutharisnya L. 19-től
Férfi fohrharisnya L. 65-től
Gyermekharisnya L. 18-től
Állandóan nagy raktár D. M. C. árukból!
Angro és Endetail osztály!

Zsák és ponyva
eladás és kölcsönzés.
Kárpitos kellékek, zsinegek,
kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910.

**Tavaszi
ujdonságok**
megérkeztek
NEUMANN M. Cluj férfi- és
fiu-ruha áruháza,
Piata Unirii 14.

Közgazdaság

Zaharoff Bazil meg akarta akadályozni Románia londoni kölcsönét

Olasz-román bank van létesülőben Bukarestben

(Bucuresti-Bukarest, május 14. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Néhány hét óta a több irányban
folyó külföldi kölcsöntárgyalások menetén ismét szél-
csend állott be. A német kölcsön ügyében Lepadatu
berlini utja egyre késik, míg az angol kölcsönre
vonatkozólag a „Politica” azt az érdekes hírt közli,
hogy Bazil Zaharoff, az ismert görög bankár, aki
ezelőtt néhány évvel Románia számára kölcsönt
igyekezett közvetíteni, most a londoni piacon a rom-
mán kölcsön ellen operált. Ennek dacára jelentékeny

pénzügyi konzorciumok a kormánynak kölcsönaján-
latot tettek, amelyek jelenleg tárgyalások alapját
képezik.

Ugyancsak a külföldi tőkének Romániában való
elhelyezkedésével van összefüggésben, hogy Tomasi
volt olasz főügyész, az olasz pénzügyi élet egyik
markáns személyisége Bukarestbe érkezett, ahol egy
olasz-román bank alapításáról tárgyal. A vonatkozó
tanácskozások már igen előrehaladott stádiumban
vannak.

**A bukaresti kereskedelmi kamara sür-
geti a lej stabilizációját.** Bukarestből jelentik:
A bukaresti kereskedelmi és iparkamara igaz-
gatótanácsa tegnap a következő határozati ja-
vaslatot fogadta el: Az ipar- és kereskedelmi
kamara megvitatta a valuta stabilizálásának
kérdését, arravaló tekintettel, hogy a lej hul-
lámzása rendkívül káros hatással van a keres-
kedelemre és iparra, követeli, hogy a stabili-
zálás a lehető legrövidebb időn belül meg-
történjen.

sára speciális bizottság fog megalakulni. A bi-
zottságban a mezőgazdaság 4, az ipar 4, a ke-
reskedelem 2, a fogyasztók 2 tagságot kapnak,
azonkívül résztvesz benne a közlekedésügyi,
földművelésügyi, ipar- és kereskedelemügyi és
a pénzügyminisztérium egy-egy delegátusa. A
bizottság elnöke C. A. Popovici kereskedelem-
ügyi államtitkár lesz.

**Külön bizottság alakul a vámtarifa jegy-
zeteinek alkalmazására.** Ismeretes, hogy az
UGIR közgyűlése többek között azzal a kérés-
sel járult Berlescu iparügyi miniszterhez, hogy
a vámtörvény eredeti rendelkezésétől eltérően,
az új vámtarifa egyes tételeinél lévő jegyzete-
ket ne a pénzügyminisztérium, hanem az ipar-
ügyi minisztérium alkalmazza. Berlescu minisz-
ter a nagyparosok kérését a legfőbb gazdasági
bizottság elé terjesztette, amely kimondta,
hogy az új vámtarifa jegyzeteinek alkalmazá-

**Junius elsejére maradt az új forgalmi
adó hivatalos megállapítása.** Bukarestből
jelentik: Tudvalevő, hogy a módosított forgalmi
és luxusadó törvény alkalmazásával kapcsolatban
a pénzügyminisztérium bizottságot küldött ki,
amely az adó alá eső árucikkek forgalmi ár-
nak középarányosa alapján megállapítsa az áruk
értékének 1 százalékát és ez az 1 százalék lesz
azután megszorozandó a számmal, amilyen
kategóriába a forgalmi adó alá eső áru tartozik.
A bizottság eredetileg május 15-ikén tervezte
az új táblázat alapján megállapítani a belföldön
gyártott, vagy importált cikkek forgalmi adóját.
Tekintettel arra, hogy egyes cikkek árközép-

Tőzsde

A piacon ma a szokásos szombati lanyha tendencia és üzletlenség dominált. Délfelé alig
érezhető szilárdulás állott be.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka- rest	Buda- pest	Bécs	Prága	New- york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3190—3210	—	—	491	3205	11034	13668	649 ¹ / ₄	1923 ¹ / ₄
Newyork	165—166	51994	51994	2554	166	57360	71065	3376 ¹ / ₂	—
London	808—810	2525 ³ / ₄	2525 ¹ / ₂	12405	806	2786	3450 ³ / ₄	16402	48556
Páris	655—660	2037 ¹ / ₂	2036	—	650	2247 ¹ / ₂	2782 ¹ / ₂	13250	39162
Milano	905—915	2820	2807 ¹ / ₂	13850	904	3100	3837	183	541 ¹ / ₄
Prága	490—493	1540	1540	—	493	1698 ³ / ₄	210487	—	296 ¹ / ₄
Budapest	2900—2910	9060	9062 ¹ / ₂	—	2920	—	12378	589 ¹ / ₂	—
Belgrád	—	913 ¹ / ₂	915	—	290	1007 ¹ / ₂	124812	5947	176
Bukarest	—	332	330	1620	—	360	447 ¹ / ₂	2137 ¹ / ₂	63 ¹ / ₂
Varsó	—	5807 ¹ / ₂	5810	—	1800	6410	7938	377 ¹ / ₂	—
Bécs	2340—2345	7317 ¹ / ₂	7317 ¹ / ₂	—	2345	8072 ¹ / ₂	—	475	—
Berlin	3945—3955	12319	12316	—	3940	13595	16832	799 ³ / ₄	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) —, Páris 1620, Budapest 360, Bécs 44750, Prága 213750.

Szováta fürdőn a múlt évben megnyitott kintőn
bevált **שָׁוֵאָה אֲרִי פֶּאָנְצְיוֹ** uri panzio
a villa SPERANZA-ban lényeges átalakításokkal, ezidén már
junius havában megnyílik.

Elismerten elsőrangú
konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem.

Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegy-
zést elfogad **dr. Krausz Józsefné,** főrabbiné, Diciosan-
martin (Dicsősztmárton)

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.
Cluj, Piata Unirii 7. szám. — **Fiókjai:** Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen.
Saját tőkéi 77 millió lej. — **Affiliált intézetei:** Tordaaranyos-Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tor-
dán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Taka-
rékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szász-
régenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. **Minden bankügyletet legelőnyösebben végez.** Engedélye-
zett devizahely. Áruktárai a vasút mellett.

